

PIOTR KOPIEC

DOI: <https://dx.doi.org/10.18290/rt20677-13>

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
„WHEN WE LOOK AT CHRIST WE SEE THE WORLD AS IT IS:
ECUMENICAL SOCIAL THOUGHT”
(„KIEDY PATRZYMY NA CHRYSZTUSA, WIDZIMY ŚWIAT TAKIM,
JAKI JEST: EKUMENICZNA MYŚL SPOŁECZNA”)

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II,

4-5 marca 2019 roku

W dniach 4 i 5 marca 2019 r. na Wydziale Teologii KUL odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pod hasłem „When We Look at Christ We See the World as It Is: Ecumenical Social Thought”, zorganizowana przez Instytut Ekumeniczny tegoż Wydziału jako część projektu pt. „Ekumeniczna nauka społeczna. Systematyka politycznych i społecznych aplikacji dialogów ekumenicznych”, finansowanego przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki (konkurs „Rozwój 2b”).

Określenie „ekumeniczna myśl społeczna” odnosi się do szeregu idei, programów, inicjatyw i deklaracji, które powstały w ruchu ekumenicznym. Przyjmując, że mapa ekumenizmu obejmuje dialogi międzykościelne, bilateralne i multilateralne, dialogi i programy formułowane na łonie organizacji ekumenicznych czy w wyniku oddolnych inicjatyw ekumenicznych, ekumeniczna myśl społeczna stanowi bardzo szeroki rezerwuar, ukazujący, jak chrześcijanie różnych wyznań wspólnie dążą do budowy społeczeństwa według wartości Ewangelii.

Hasło użyte w tytule „When We Look at Christ We See the World As It Is” („Kiedy patrzymy na Chrystusa, widzimy świat, jakim on jest”) jest mottem pierwszego Zgromadzenia Ogólnego Światowej Rady Kościołów w Amsterdamie w 1948 r.

Dr hab. PIOTR KOPIEC – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Teologii, Instytut Nauk Teologicznych, Sekcja Ekumenizmu, Katedra Teologii Protestanckiej; adres do korespondencji — e-mail: petrko@kul.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0581-0737>.

Według Paula Albrechta, jednego z najwybitniejszych ekumenistów, odzwierciedla ono podstawową cechę ekumenicznej myśli społecznej, a mianowicie to, że jest ona całkowicie chrystocentryczna. Ponadto, odwołanie się do amsterdamskiego zgromadzenia pozwala na wskazanie na źródła i na tradycję społecznego nauczania ekumenizmu. Ruch ekumeniczny, który symbolicznie rozpoczął się w 1910 r. konferencją misyjną w Edynburgu, od samego początku koncentrował się na społecznym zaangażowaniu. Światowa Rada Kościołów, do dzisiaj największa organizacja ekumeniczna, przejęła tradycję grupy „Życie i Działanie”, która w działaniu społecznym podejmowanym wspólnie przez chrześcijan widziała drogę do jedności chrześcijan. Ekumeniczna myśl społeczna ma więc długą tradycję, w trakcie której była i jest kumulowana, przetwarzana, poddawana różnorodnym teologicznym, socjologicznym czy filozoficznym interpretacjom i uzgadniana w perspektywie poszczególnych wyznań. Przybliżenie tej tradycji oraz kierunków, w jakich ona się rozwija, a także nakreślenie możliwych perspektyw rozwoju było głównym celem konferencji.

Jednym z założeń projektu była obserwacja, że ekumeniczną myśl społeczną można, oczywiście zachowując duży stopień ogólności oraz świadomość pewnej sztuczności takiego podziału, sklasyfikować w dwóch grupach. Do pierwszej należą te idee i działania, które zmierzają do kształtowania sprawiedliwych i pokojowych relacji społecznych i ekonomicznych, zarówno międzynarodowych, jak i wewnątrznarodowych. Ta grupa ma szerszy zakres i jest bardziej udokumentowana licznymi deklaracjami i programami. Drugi zbiór jest tworzony przez zabiegi podejmowane przez chrześcijan, a służące pojednaniu i uzdrawianiu pamięci w poszczególnych przypadkach. Są one bardziej przedmiotem działań liderów ekumenicznych oraz różnych organizacji i środowisk oddolnych, choć oczywiście uczestniczą w nich również oficjalne instytucje kościelne. Ten podział ten znalazł odzwierciedlenie w programie konferencji.

Harmonogram przewidywał dwanaście wystąpień badaczy i akademików zaangażowanych od wielu lat w ekumenizm. Zapewniał również reprezentatywność wyznaniową, albowiem w spotkaniu uczestniczyli chrześcijanie z różnych Kościołów: katolickiego, prawosławnego i luterańskiego. Ta międzywyznaniowość stała się również impulsem do wielu interesujących dyskusji, prowadzonych nie tylko podczas oficjalnych części zgromadzenia, ale również w trakcie nieformalnych spotkań przy wspólnych posiłkach czy też zwiedzaniu Lublina.

Naukową część konferencji otwarło powitanie jej uczestników przez Dziekana Wydziału Teologii KUL, ks. dr. hab. Sławomira Nowosada, prof. KUL, oraz słowo Dyrektora Instytutu Ekumenicznego KUL, ks. prof. dr. hab. Przemysława Kantyki. Następnie w tematykę konferencji wprowadził dr hab. Piotr Kopiec, który przedstawił cele i metody samego projektu, w którego ramach została zorganizowana konferencja.

Pierwszym prelegentem był prof. dr Andrés Valencia Pérez, teolog i ekumenista reprezentujący Uniwersytet w Walecji (Hiszpania), który wygłosił wykład pt. *Towards Justice and Peace: Ecumenical Perspective* („Ku sprawiedliwości i pokojowi: perspektywa ekumeniczna”). Przedstawił w nim program Światowej Rady Kościołów

„Just peace” („Sprawiedliwy pokój”), który od kilkunastu lat określa ekumeniczną naukę społeczną tej ekumenicznej organizacji. Prelegent mógł odwołać się również do własnych obserwacji z uczestnictwa w Zgromadzeniu Ogólnym Światowej Rady Kościołów w Pusan w 2013 r., na którym wspomniany program był konceptualizowany.

Kolejne wystąpienie, zatytułowane *The Liturgy after the Liturgy and its Implications for Solidarity, Peace and Integrity of Creation* („Liturgia po liturgii i jej implikacje dla solidarności, pokoju i zachowania stworzenia”) nawiązywało do wcześniejszego, choć z innej perspektywy wyznaniowej. Wygłosił je ks. prof. dr hab. Cristian Sonea, Dziekan Wydziału Teologii Prawosławnej Uniwersytetu „Babeş-Bolyai” z Klużu-Napoki (Rumunia), który wykazywał zależności w tradycji liturgicznej Kościoła prawosławnego a głównymi wartościami ekumenicznej myśli społecznej: solidarnością, pokojem i zachowaniem stworzenia. Warto tu nadmienić, że wyrażenie „liturgia po liturgii” ma na celu ukazanie nierozzerwalnego związku między liturgią chrześcijańską a chrześcijańskim świadectwem w życiu społecznym.

Prof. dr Serhiy Bortnyk, reprezentujący Prawosławną Akademię Teologiczną z Kijowa (Orthodox Theological Academy, Kiev), przedstawił wykład pt. *Looking for Justice: the Social Role of the Orthodox Church in Ukraine in Contemporary Conflict* („Poszukując sprawiedliwości: społeczna rola prawosławnego Kościoła na Ukrainie we współczesnym konflikcie”). Ukazał w nim inicjatywy ukraińskiego prawosławia podejmowane podczas konfliktu ukraińsko-rosyjskiego. Prelegent odnosił się również do aktualnej w tym czasie kwestii nadania autokefalii ukraińskiemu Kościołowi prawosławnemu przez Patriarchat Konstantynopola.

Ostatni zaplanowany wykład tego dnia, pt. *Collection for the Koinonia and the Equality: Theological Argumentation of the First Christian Collection (2 Corinthians 8-9)* („Kolekta dla koinonii i równości: teologiczna argumentacja pierwszej kolekty chrześcijańskiej (2 Kor 8-9)”), przygotowany przez prof. dr hab. Branislava Kľuska z Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberoku (Słowacja), musiał zostać odczytany przez Piotra Kopca, albowiem prelegent nie mógł przyjechać na konferencję z przyczyn osobistych.

Poszczególne wykłady zakończyła dyskusja, w której wzięli również udział słuchacze obecni na sali. Następnie uczestnicy konferencji mogli pod opieką przewodnika zapoznać się z historią Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz zwiedzić muzeum KUL. Po obiedzie i krótkim odpoczynku międzynarodowa grupa ekumenistów udała się do Państwowego Muzeum na Majdanku – Niemieckiego Nazistowskiego Obozu Koncentracyjnego i Zagłady. Pierwszy dzień konferencji zakończył spacer po lubelskim śródmieściu i kolacja.

Drugi dzień rozpoczął się od wystąpienia dr. hab. Piotra Kopca z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II pt. *Ecumenical Voices from Margins: The Social Teaching of the Ecumenical Association of the Third World Theologians* („Ekumeniczne głosy z peryferii: nauczanie społeczne Ekumenicznego Stowa-

rzyszenia Teologów Trzeciego Świata”). Prelegent przybliżył w nim idee i działania podejmowane przez chrześcijan z krajów azjatyckich, południowoamerykańskich i afrykańskich oraz nakreślił pewne kontrowersje wynikające zwłaszcza z synkretyzmu religijnego, kulturowego i ideologicznego.

Ks. prof. dr hab. Przemysław Kantyka, również reprezentujący Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, wygłosił wykład pt. *Ecological Imperative: Political Correctness or Creator's Commandment?* (Imperatyw ekologiczny: poprawność polityczna czy przykazanie Boże?). Przedstawił w nim ekologiczną myśl ruchu ekumenicznego, wyrastającą z Bożego nakazu zachowania stworzenia.

Następnie swój wykład pt. *Reconciliation Needs Remembrance: The German-Polish Case* („Pojednanie wymaga pamięci: przypadek niemiecko-polski”) wygłosił dr Geert Franzenburg, wykładowca Uniwersytetu w Münster (Niemcy) oraz proboszcz parafii ewangelickiej w tym mieście. Prelegent zaprezentował historię powojennego pojednania niemiecko-polskiego. Posłużył się przy tym wieloma przykładami własnych doświadczeń z prowadzenia od kilkunastu lat projektu „Culture of Remembrance” („Kultura pamięci”), rozwijanego we współpracy z naukowcami i ekumenistami z Polski, Niemiec, Holandii i Łotwy.

Zaplanowany wykład ks. dr. hab. Marcina Składanowskiego, prof. KUL, pt. *Promoting Christian Values in Today's Politics: The Case of the Russian Orthodox Church* („Promocja wartości chrześcijańskich we współczesnej polityce: przypadek Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej”) został zaprezentowany przez dr. hab. Piotra Kopca, ponieważ prelegent, z powodu nagłego wyjazdu, nie mógł osobiście wziąć udziału w konferencji.

Ostatnim wystąpieniem tego dnia była prezentacja *The Conscience of Ecumenism: Experiences of the Creators of Ecumenism in Poland from the mid-20th Century* („Świadomość ekumenizmu. Doświadczenia twórców ekumenizmu w Polsce od połowy XX wieku”) mgr lic. Magdaleny Gawlik, która jest członkiem zespołu badawczego projektu. Prelegentka przedstawiła w nim rezultaty wywiadów z prekursorami ekumenizmu w Polsce i przekazała formułowane przez nich refleksje dotyczące przyszłości chrześcijaństwa i Kościoła.

Po obiedzie uczestnicy konferencji ponownie udali się na spacer szlakiem lubelskich zabytków. Zwiedzili cmentarz przy ulicy Lipowej, Plac Litewski, Katedrę, Stare Miasto. Spotkanie zakończyła uroczysta kolacja, w trakcie której omawiano rezultaty konferencji i planowano współpracę w realizacji kolejnych projektów badawczych.